

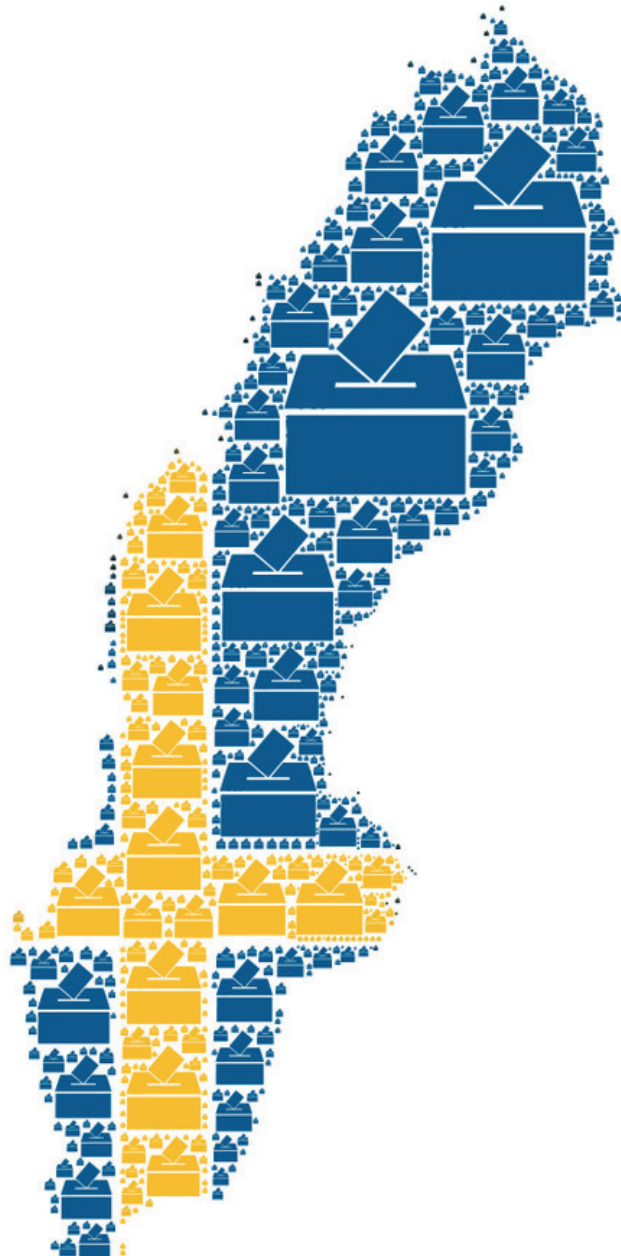

Myndigheten för
samhällsskydd
och beredskap

STUDIE

Digitala diskussioner om genomförandet av riksdagsvalet 2018

Faktaruta

Digitala diskussioner om genomförandet av riksdagsvalet 2018

2018

FOI

Johan Fernquist, Lisa Kaati, Nazar Akrami, Björn Pelzer, Katie Cohen

I den här studien har diskussioner om valets genomförande i några olika digitala miljöer analyserats. Diskussionerna har framför allt handlat om skribenters påstådda observationer i samband med valet eller mer allmänna upplevelser om brister i valets genomförande. Att särskilda händelser som diskuteras faktiskt ägt rum har inte kontrollerats. Istället ligger fokus på att analysera de diskussioner som ägt rum - oavsett om de är kopplade till en verklig händelse eller inte.

Omslagsbild: ricochet64, Shutterstock

Publikationsnummer MSB1314 - december 2018

MSB har beställt och finansierat genomförandet av denna studierapport. Författarna är ensamma

Om projektet

Rapporten har beställts inom ramen för MSB:s arbete med att skydda valet.

Inom ramen för det här projektet har resultat löpande redovisats i form av digitala lägesbilder för myndigheter som har arbetat med valet.

Inom ramen för projektet har även följande vetenskapliga artiklar publicerats:

- Fernquist, F. & Kaati, L. (2018). Online Monitoring of Large Events. IEEE European Intelligence & Security Informatics Conference (EISIC).
- Pelzer, B., Kaati, L., & Akrami, N. (2018). Directed Digital Hate. IEEE Intelligence and Security Informatics (ISI).

Innehållsförteckning

1. Inledning	6
1.1 Syfte.....	6
1.2 Digitala miljöer.....	6
1.2.1 Samhällsnytt	7
1.2.2 Nordfront.....	7
1.2.3 Flashback-forumet ”Politik: inrikes”	8
1.2.4 Familjeliv-forumet ”Samhälle”	8
1.3 Metod för analyser.....	8
1.3.1 Teman	9
1.3.2 Hat mot politiker	10
1.4 Etiska aspekter på analys av data	11
2. Valets genomförande	13
2.1 Valfusk.....	13
2.2 Aktioner mot vallokaler	13
2.3 Vilseledande information om röstning.....	14
2.4 Valsedlar	14
2.5 Opålitlig valprocess.....	15
3. Händelser relaterade till genomförandet av valet	16
3.1 Postnords borttappade röstsedlar	16
3.2 Rapporter om valfusk.....	16
3.3 Valobservatören från OSSE.....	16
3.4 När valmyndighetens hemsida gick ner	17
4. Diskussioner om valets genomförande i digitala miljöer	18
4.1 Diskussioner om valfusk.....	18
4.2 Diskussioner om aktioner mot vallokaler	20
4.3 Diskussioner om vilseledande information om röstning.....	20
4.4 Diskussioner om valsedlar	21
4.5 Diskussioner om valprocessen.....	21
4.6 Samlade diskussioner om valets genomförande.....	22
4.7 Hat mot politiker	23
4.8 Mer hat när vi närmar oss valet.....	24
5. Diskussion och slutsatser	26

Sammanfattning

Syftet med den här studien har varit att identifiera diskussioner om valets genomförande i digitala miljöer. Analyserna baseras på data som inhämtats mellan den 1:a mars och den 10:e oktober 2018. De miljöer som ingår i den här studien är kommentarsfält till de alternativa medierna Samhällsnytt och Nordfront, samt diskussionsforumen Flashback Politik: inrikes och Familjelivs underforum Samhälle.

I studien har olika teman som är relaterade till valet och valets genomförande analyserats. Diskussionerna som studerats har framför allt handlat om skribenters påstådda observationer i samband med valet eller mer allmänt om möjliga brister i valets genomförande. Diskussioner om valfusk intensifierades desto närmare valet kom. Mer specifikt diskuterades dels hur valsedlar gömms i vallokaler och hur individer blivit attackerade kring vallokaler. Utöver detta uttrycks en misstro mot personer som arbetat i vallokaler. Dels har det handlat om att röstmottagare varit korrupta, men också att rösträknare fuskat med räkningen. Förutom att analysera diskussioner om valets genomförande lyfter den här rapporten också fram några händelser som var relaterade till valet och som uppmärksammades i sociala medier. Händelserna har i ett flertal diskussioner använts som bevis på att valfusk faktiskt ägt rum.

Ytterligare en aspekt av valets genomförande som studerats är de allt mer hatfulla kommentarerna om politiker som förekommer i sociala medier. Hatfulla kommentarer kan leda till självzensur eller att politiker väljer att avsluta sina politiska uppdrag. I den här studien analyseras hat riktat mot riksdagspolitiker och det visar sig att det är något vanligare att kvinnliga politiker blir utsatta för hat jämfört med män.

1. Inledning

1.1 Syfte

Söndagen den 9 september 2018 genomfördes det svenska riksdagsvalet. Kring denna tidpunkt diskuterades valet flitigt på sociala medier. Antalet inlägg om valet på sociala medier anses vara förhållandevis högt - fem gånger så många inlägg jämfört med det svenska riksdagsvalet 2014 enligt en rapport från Svenska institutet.¹ Det var dock inte enbart politik, valfrågor och valresultat som diskuterades i de digitala miljöerna. Både innan och efter valet fanns det ett flertal kommentarer som handlade om valets genomförande och valfusk.

Den här rapporten beskriver en studie av diskussioner om valets genomförande i digitala miljöer. Att studera diskussioner om valets genomförande innebär att inom studien försöka identifiera konkreta hot - det vill säga förklaringar om avsikt att använda drastiska åtgärder eller våld för att påverka valets genomförande. Det innebär också att upplevda orättvisor eller felaktigheter som beskrivs i diskussioner om valets genomförande studeras. Studien grundas i fem olika teman kopplade till valets genomförande: valfusk, aktioner mot vallokaler, vilseledande information om röstning, valsedlar och opålitlig valprocess. Den största delen diskussioner om valets genomförande som identifierats faller inom ramen för upplevda hot.

Studien baseras på några utvalda digitala miljöer som kännetecknas dels av ett fokus på samhällsfrågor och politik, och dels av att innehållet främst är genererat av användare (och inte redaktioner). Miljöerna skiljer sig åt på flera olika sätt, dels i mängden material som produceras men också vilka sorts diskussioner som äger rum och, i de fall där en redaktion finns, i vilka budskap som förmedlas. Inkluderat är också några händelser som dels fick stor spridning i den digitala världen men som det också refererades till i diskussioner om valets genomförande. Studien innefattar inte huruvida diskussioner om valets genomförande faktiskt ledde till att människor agerade på olika sätt i den fysiska världen.

Analysen baseras på användargenererade inlägg från diskussionsforum och kommentarsfält som är författade mellan den 1:a mars och den 10:e oktober 2018. Datumen är valda för att få en förståelse av hur diskussioner såg ut både före och efter valet.

1.2 Digitala miljöer

Valet av källor har gjorts med syftet att skapa ett brett spektrum av olika miljöer med allt från digitala miljöer som öppet förespråkar våld för att få till en samhällsförändring, till forum där svensk politik diskuteras i största allmänhet. Ytterligare ett motiv till urvalet är att de valda miljöerna innehåller

¹ Svenska institutet. (2018). Notis eller världsnyhet (3). Stockholm: Svenska institutet.

användargenererade kommentarer och inlägg. Två av källorna är kommentarsfält. Kommentarererna kan där ses som reaktioner på det redaktionella materialet och författas och ansvaras för av den som kommenterar. Det är dock viktigt att påpeka att kommentarererna i många fall handlar om, och är en respons på, det redaktionella materialet. Så är inte fallet med de två diskussionsforum som ingår i studien. Där väljer skribenter själva vad som ska diskuteras och trådar som behandlar olika ämnen skapas av skribenterna.

Det urval som studeras i den här rapporten är långt ifrån heltäckande och kan därför inte ge någon generell bild över vilka diskussioner om valets genomförande som förekommer i digitala miljöer. För att kunna ge en rättvis uppfattning skulle fler källor behöva inkluderas. Den här rapporten baseras på data som är inhämtad från 1 mars till och med 10 oktober 2018. De miljöer som ingår i analyserna i den här rapporten är beskrivna nedan.

1.2.1 Samhällsnytt

Samhällsnytt är en av de invandringskritiska alternativmedier som finns i Sverige.² Samhällsnytt har både redaktionellt material och kommentarsfält där skribenterna själva tar ansvar för innehållet. Enligt Website Informer³ har www.samnytt.se över 25 000 besökare per dag (18 november 2018).

Samhällsnytt är ett av de svenska alternativa medier som ingår i *Reuters Digital News Report* där det anges att runt 8 procent av de individer som ingick i studien läst något på Samhällsnytt under en vecka.⁴ Samhällsnytt's redaktion har under tidsperioden 1 mars till 10 oktober 2018 producerat 2 070 artiklar, vilket innebär strax över 9 artiklar per dag i genomsnitt,

Samhällsnytt har en kommentarsfunktion där läsare kan kommentera redaktionellt material. Totalt sett har 721 920 kommentarer skrivits under tidsperioden vilket innebär i snitt cirka 3 250 kommentarer per dag. På valdagen publicerades över 9 600 kommentarer, vilket var det högsta antalet kommentarer för en dag under tidsperioden.

1.2.2 Nordfront

Nordiska motståndsrörelsens (NMR:s) nyhetsportal Nordfront innehåller redaktionellt material och omodererade kommentarsfält. Enligt Website Informer⁵ har www.nordfront.se runt 10 000 unika besökare per dag (18 november 2018). Under tidsperioden 1 mars till 10 oktober 2018 publicerades 2 721 artiklar. Det innebär strax över 12 artiklar per dag i genomsnitt.

² Holt, K. (2016) *'Alternativmedier'? En intervjustudie om mediekritik och mediemisstro, Migrationen i medierna - Men det får en väl inte prata om?* Institutet för mediastudier, 2016.

³ Website Informer. (2018). Hämtad 2018-11-22 från <http://website.informer.com>

⁴ Newman, N., Fletcher, R., Kalogeropoulos, A., Levy, D., & Kleis Nielsen, R., (2018). *Reuters Institute Digital News Report 2018*. Oxford: Reuters Institute for the Study of Journalism, University of Oxford.

⁵ Website Informer. (2018). Hämtad 2018-11-22 från <http://website.informer.com>

Även på Nordfront finns det ett kommentarsfält där läsare har möjlighet att kommentera. Under tidsperioden skrevs 13 283 kommentarer av 350 unika användare. Detta innebär ett genomsnitt på ett 60-tal kommentarer per dag.

1.2.3 Flashback-forumet "Politik: inrikes"

Politik: inrikes är ett underforum kopplat till politik på ett av Sveriges största diskussionsforum Flashback. Under den valda tidsperioden skrevs 302 285 kommentarer av 8 787 användare. Det innebär att det i snitt producerades runt 940 inlägg om dagen under tidsperioden. Under själva valdagen skrevs strax över 15 000 inlägg.

1.2.4 Familjeliv-forumet "Samhälle"

Underforumet *Samhälle* är kopplat till politik och samhälle på Familjeliv som är ett svenskt internetforum med fokus på graviditet, barn och föräldraliv. Under den valda tidsperioden skrevs 28 512 inlägg av 3 268 användare. Detta innebär att det skrevs runt 90 inlägg om dagen under tidsperioden.

1.3 Metod för analyser

De analyser som presenteras i den här rapporten är i stor utsträckning nyckelordsbaserade. I det här fallet innebär det att inom analyserna så används ordlistor med nyckelord (eller fraser) där varje ordlista representerar ett tema. En av svårigheterna med nyckelordsbaserade analyser är att komma på alla relevanta nyckelord. En annan nackdel är att vissa nyckelord och fraser är relevanta i olika sammanhang. Om ett antal mänskliga experter får i uppgift att extrahera nyckelord ur någon given text kommer de troligen inte att vara helt överens. Nyckelordsproblematiken behöver dock inte bara bestå i att variationen i ordval är omfattande, utan den kan även bestå i att ordvalen är specifika för den miljö som analyseras, vilket kräver kunskap om miljöerna. När text från internet analyseras, och speciellt i sociala medier, är detta problem särskilt påtagligt eftersom sättet att uttrycka sig i kommentarsfält och diskussionsforum påminner om hur personer uttrycker sig i vardagligt talat språkbruk. Det innebär att det finns en mycket större variation i ordval och uttryckssätt än vad som finns i standardiserat språkbruk som exempelvis i nyhetstexter.

För att kunna hantera skillnader i ordval har ett så kallat semantiskt minne använts. Det semantiska minnet läser en stor mängd texter och skapar sig en uppfattning om hur orden i texterna använts, och vilka ord som har använts på liknande sätt. Ett semantiskt minne kan ses som en form av *artificiell intelligens*, eller *oövervakad maskininlärning*, och grundar sig på antagandet att ord som har använts på liknande sätt har liknande betydelser. Det semantiska minnet lär sig alltså vilka ord som har en betydelsemässig likhet med varandra och kan därför användas för att skapa ett lexikon som är specifikt för just den miljö som studeras. Med det semantiska minnet kan man utifrån ett ord identifiera relaterade ord som vilka troligen är relevanta att inkludera som nyckelord. På så sätt kan man reducera subjektiviteten i nyckelordsvalen hos mänskliga experter, och även se till att man fångar domänspecifik terminologi.

1.3.1 Teman

I den här studien har diskussioner om valets genomförande delats in i fem olika teman: *valfusk*, *aktioner mot vallokaler*, *vilseledande information om röstning*, *valsedlar* och *opålitlig valprocess*. Dessa teman har identifierats genom samtal med personer som arbetar med valets genomförande, exempelvis representanter från Valmyndigheten och Myndigheten för samhällsskydd och beredskap. Temana har identifierats som särskilt viktiga att upptäcka i diskussioner och samtliga teman grundar sig i händelser som har förekommit i tidigare val både i Sverige och internationellt. Att en händelse om ett tema diskuteras behöver nödvändigtvis inte betyda att händelserna som diskuteras faktiskt har hänt. Att särskilda händelser som diskuteras faktiskt ägt rum har inte kontrollerats. Rapporten fokuserar på att analysera de diskussioner som ägt rum - oavsett om de är kopplade till en verklig händelse eller inte.

För att hitta kommentarer och inlägg där de olika temana förekommer i stora mängder data används ordlistor. Varje tema har två ordlistor kopplade till sig och för att en kommentar eller ett foruminlägg ska kopplas till temat måste texten innehålla minst ett ord från varje ordlista som är kopplad till temat.

Efter att ha identifierat inlägg och kommentarer som innehåller ord från specifika ordlistor kopplade till dessa teman görs en manuell analys för att säkerställa att de kommentarer som identifierats är relevanta. Eftersom metoden baseras på ordlistor finns det risk att en del relevanta texter missas. Analysen kan därför inte betraktas som heltäckande, utan ett visst mörkertal måste antas förekomma.

I Tabell 1 listas alla teman och de ordlistor som representerar respektive tema. I Tabell 2 listas de ordlistor som används, med några exempel på ord från varje ordlista. För samtliga ord har samtliga möjliga ändelser inkluderats i ordlistorna. Vissa ord är markerade med en asterisk för att förtydliga att samtliga möjliga varianter av början och ändelser av ordet tagits med i ordlistorna. Detta innebär exempelvis att ordet *lokal* från ordlistan *vallokal* inte bara ger oss möjlighet att fånga upp just *lokal*, utan också ord som *vallokal*, *röstningslokalen* etc.

Tabell 1 De teman som studeras och de ordlistor som hör till respektive tema

Tema	Ordlistor
Valfusk	Fuska, Val
Aktioner mot vallokaler	Agera, Vallokal
Vilseledande information om röstning	Vilseledande metoder, Rösta
Valsedlar	Förstörelse, Valsedel
Opålitlig valprocess	Opålitlig, Valprocess

Tabell 2 De ordlistor som används samt några exempel på ord från varje lista

Ordlista	Exempelord
Agera	agera, aktion, angrip*, storma, vandalis*
Vilseledande metoder	epost, e-post, messa, ringa, telefon
Fuska	fusk, manipul*, otillåt*
Förstörelse	kasta, slänga, gömma, riva
Opålitlig	bedräglig, falsk, odemokratisk, muta
Rösta	rösta, röstning, stödöst
Val	val*
Vallokal	*lokal, valdistrikt
Valprocess	rösträknare, personal, röstmottagare
Valsedel	röst, valsed*, valurna

1.3.2 Hat mot politiker

I den psykologiska litteraturen betraktas hat som ett känslomässigt tillstånd som utgörs av en eller flera känslor som till exempel vrede, rädsla, äckel, förakt eller avsky. Dessa känslors intensitet och individens grad av engagemang avgör utfallet av hat och individens beteende, som är det direkta resultatet av känslorna. Beteendet yttrar sig genom att undvika, straffa, eller i den mest allvarliga formen försöka förgöra det eller den som hatet riktar sig mot.⁶ En individs nivå av hat betraktas som relativt stabilt över tid och upprätthålls av att uttrycka alltifrån allmänt negativa till direkt hotfulla kommentarer mot den/det hatade. Hatbeteendet kan påverka individen på så sätt att denne blir benägen att skada objektet, fysiskt, verbalt eller ekonomiskt.⁷

Orsakerna till varför någon hatar varierar. Det kan till exempel vara grundat på en känsla av orättvisa eller orättvis behandling, men också fördomar som riktar sig mot grupper eller individer som upplevs dela någon egenskap. Hat är med andra ord, om inte helt, delvis ett resultat av fördomsfullhet som innebär en nedvärdering av en individ på grund av dennes grupptillhörighet. En skillnad mellan fördomsfullhet och hat är att den senare utgörs helt av känslor medan fördomsfullhet är baserad på känslor och stereotypa uppfattningar.

Hatuttryck är vanligt förekommande i digitala miljöer och hatbudskap kan definieras som uttryck som nedvärderar, verbalt attackerar, eller hotar en grupp eller en individ på grund av dennes grupptillhörighet. Exempel på grupptillhörigheter är kön, etnicitet, religion eller politisk identitet. Hatbudskap yttrar sig således i olika former och kan variera från elaka kommentarer till direkta hot.

⁶ Sternberg, R. J., & Sternberg, K. (2008). *The nature of hate*. New York: Cambridge University Press.

⁷ Dovidio, J. F., Gaertner, S. L., & Pearson, A. R. (2005). On the Nature of Prejudice: The Psychological Foundations of Hate. In R. J. Sternberg (Ed.), *The psychology of hate* (pp. 211-234). Washington, DC, US: American Psychological Association.

Politiker utsätts ofta för hatfulla kommentarer i olika digitala miljöer, framförallt på olika diskussionsforum och i kommentarsfält. I den här studien undersöks förekomsten av hatfulla kommentarer riktade mot riksdagsledamöter.

Det finns ett flertal metoder för att undersöka förekomsten av hat mot individer i digitala miljöer. Vid analyser av stora mängder data är automatiserade metoder att föredra vilket innebär att en programvara används för att känna igen förekomsten av hat riktat mot en specifik individ. Ett problem som förknippas med automatiserade metoder är att det är svårt för en dator att lära sig att känna igen alla former av hat eftersom det kan uttryckas på så många olika sätt. Det mänskliga språket är alldeles för komplext och det krävs stora mängder exempel för att kunna lära en dator att känna igen hat på ett tillförlitligt sätt. Forskningen har i dagsläget inga fullständiga lösningar som ger tillförlitliga resultat i alla avseenden. En metod kan vara bra på att upptäcka alla hatkommentarer, men den bedömer då också icke hatfulla kommentarer som hatfulla. En annan metod kan vara bra på att hitta enbart hatfulla kommentarer, men den missar ett större antal hatkommentarer. De datamängder som används i denna rapport är för omfattande för att en manuell analys skulle vara fördelaktig.

I denna studie tillämpas en metod som är bra på att identifiera en del hatkommentarer, men som samtidigt missar ett stort antal hatkommentarer – det vill säga metoden underskattar förekomsten av hat. Den teknik som använts finns beskriven i detalj i artikeln *Directed digital hate*⁸. Metoden är baserad på en uppsättning ordlistor som innehåller uttryck för hat, samt ett antal språktekniska regler. Reglerna undersöker om ett hatord är riktat mot personen som nämns i meningen eller bara nämns i samma mening. Exempel på ord som finns i ordlistorna som uttrycker hat och som förekommit i den här studien är: *äcklig, efterbliven, psykopat, daggmask, imbecill, hjärndöd, horjävel, horunge* och *kräk*.

1.4 Etiska aspekter på analys av data

Att samla in och analysera individers kommunikation, även i offentliga eller halvoffentliga utrymmen som många digitala miljöer kan betraktas som, medför en mängd etiska frågor att ta ställning till. I grunden finns en konflikt mellan individens behov av personlig integritet och individens behov av skydd från potentiellt skadliga konsekvenser av digitala interaktioner.

Inom ramen för det här projektet undersöks texter utan inhämtande av upphovsmännens samtycke. Givet den mängd skribenter som har producerat text till undersökningarna, och att många av dem dessutom är anonyma, är det i det närmaste omöjligt att göra en samtyckesinhämtning.

Undersökningarna i det här projektet innefattar endast material från öppna forum där det kan antas att de personer som väljer att publicera text är införstådda med att texten därmed blir tillgänglig för allmänheten. Ingen data

⁸ Pelzer, B., Kaati, L., & Akrami, N. (2018). Directed digital hate. IEEE Intelligence and Security Informatics (ISI).

har inhämtats från lösenordskyddade sidor, privata Facebook-sidor, eller andra typer av webbsidor eller sociala medier där användaren vidtagit åtgärder för att hålla upplagt material inom en sluten krets. För att värna om individers integritet är alla resultat som presenteras i denna rapport på en aggregerad form, det vill säga inga resultat kan kopplas till individer. Det är således valet som står i fokus och inte vem som sagt vad.

2. Valets genomförande

Studien baseras på fem olika teman kopplade till diskussioner om valets genomförande. Varje tema beskrivs nedan.

2.1 Valfusk

Valfusk är ett allvarligt och självklart hot mot valets genomförande. I de kategorier av hot mot valets genomförande som beskrivs här är valfusk den mest generella kategorin som även skulle kunna innefatta de övriga kategorierna. Valfusk innefattar allt från bortkastade valsedlar, medveten felräkning av röster till att någon köpt röster. Ett reellt hot mot valets genomförande är ryktesspridning om valfusk. Även om det inte sker något valfusk kan ryktesspridning om att valet är manipulerat och att det inte spelar någon roll vad man röstar på få stora konsekvenser. Ryktesspridningen kan resultera i att röstberättigade personer väljer att inte delta i valet på grund av uppfattningen att det ändå inte spelar någon roll vad man röstar på i ett riggat val.

Innan valet 2018 diskuterades valfusk flitigt i sociala medier. Den 24 augusti 2018 publicerades en Youtube-film av en känd invandringskritisk profil. Filmen handlade om hur det skulle kunna fuskas under valet och har setts av över 175 000 personer (1 december 2018). Ungefär samtidigt skapade Sverigedemokraterna en Facebookgrupp⁹ där man kunde rapportera valfusk och på Flashback startades en tråd för att samla rapporter om valfusk. I en intervju med SVT menar Valmyndighetens kanslichef att diskussioner om valfusk ofta beror på missförstånd, okunskap och oro.¹⁰

2.2 Aktioner mot vallokaler

Ett konkret hot mot valets genomförande kan vara fysiska aktioner mot vallokaler. Dessa aktioner kan ha till syfte att skrämja personer som ska rösta eller förstöra ordningen i lokalen så att röstningen inte är möjlig att genomföra. Detta kan innebära allt från våldsamma eller högljudda demonstrationer utanför vallokalen till att någon försöker skada utrustning eller personer i eller utanför vallokalen.

Under det svenska riksdagsvalet 2014 skedde ett antal aktioner mot vallokaler. Några av incidenterna verkar framför allt ha handlat om grupperingar som uppträtt störande. Enligt Sveriges radio tog Svenska Motståndsrörelsen på sig

⁹ Sundberg, M. (2018, 24 augusti). Sverigedemokraterna har skapat Facebookgrupp för rapporter om valfusk. *SVT Nyheter*.

¹⁰ Andersson, J. (2018, 13 augusti). Valchefen: "Mycket beror på missförstånd och okunskap". *SVT nyheter*.

aktionerna via sin websida.^{11 12} Andra incidenter som det rapporterades om var att en grupp med kopplingar till terrorgruppen Islamiska Staten befann sig utanför en vallokal i Rinkeby och delade ut flygblad med uppmaningar att inte rösta.¹³ Vid en vallokal i Nynäshamn rapporterar Svenska dagbladet att representanter från Sverigedemokraterna (SD) ska ha blivit dödshotade av en grupp ungdomar.¹⁴

2.3 Vilseledande information om röstning

Ett annat hot mot valets genomförande är spridning av vilseledande information om hur röstningen går till. Sådan information kan exempelvis spridas till politiska motståndargrupper med förhoppningen att deras röster ska förloras i och med felaktig röstning. Ett exempel på vilseledande information om röstning kan vara information om att det går att rösta via sms eller mail, eller felaktig information om hur poströstning går till. Under det amerikanska presidentvalet 2016 spreds information till Clinton-anhängare där de uppmanades att rösta via sms, något som inte var möjligt.¹⁵

2.4 Valsedlar

Ett sätt att försvåra röstningen är att förstöra eller gömma valsedlar. Möjliga orsaker till detta agerande är dels att sabotera för andra partier, men kanske också en förhoppning om att personer väljer att rösta på något annat parti om röstsedlar till det tänkta partiet saknas. Inför riksdagsvalet 2014 rapporterades att personer tagit sig in i vallokaler för att stjäla andra partiers valsedlar.¹³ Det förekom också ett flertal rapporter om försvunna eller gömda valsedlar.¹⁶ Samma sak skedde inför valet 2018 då det rapporterades om saknade röstsedlar i förtidsröstningslokaler¹⁷ såväl som i vallokaler^{18 19 20}.

¹¹ Se Wallin, E. & Weiderud, H. (2014, 14 september). Tumult i vallokal i Kärrtorp. *Sveriges Radio*

¹² Gustavsson, P. P. (2014, 14 september). Nazistisk aktion mot vallokaler i Stockholm. *Sveriges Radio*.

¹³ Dickson, S., Malm, C., & Gustafsson, I. (2014, 14 september). Valstrul på valdagen. *Aftonbladet*.

¹⁴ Svensson, F. (2018, 9 september). Hotade SD-politiker vid vallokal: ”Ska döda dig”. *Svenska dagbladet*.

¹⁵ Hawkins, D. (2016, 3 november). No, you can’t text your vote. But these fake ads tell Clinton supporters to do just that. *The Washington Post*.

¹⁶ Haupt, P. (2014, 5 september). Valsedlar försvinner från vallokaler. *Sveriges radio* samt Palm, F. (2014, 14 september). Valsedlar borta på flera håll. *SVT nyheter*.

¹⁷ Sundberg, M. (2018, 24 augusti) Valmyndigheten: Har saknats valsedlar för flera partier i röstningslokalerna. *SVT Nyheter*

¹⁸ Samhällsnyttredaktionen. (2018, 23 augusti). SD-valsedlar gömdes undan i vallokal. *Samhällsnytt*.

¹⁹ Vikström, J. (2018, 9 september). SD-valsedlar försvunna: ”Mycket märkligt”. *Norra Socialdemokraten*.

²⁰ Omni. (2018, 9 september). SD: Valsedlar i Stockholm försvunna – ska anmäla. *Svenska dagbladet*.

2.5 Opålitlig valprocess

I vallokalen tas rösterna emot av valmottagarna och räknas sedan av rösträknarna. Personalen i vallokalerna kan misstänkliggöras för valfusk, exempelvis genom att den som röstar upplever att röstmottagarna inte lägger röster i valurnan direkt eller följer processen för röstmottagande. Misstankar mot valprocessen kan även uttryckas i form av rykten om att rösträknarna slänger eller ogiltigförklarar röster som inte går i linje med deras egna politiska åsikter. Detta skedde i samband med EU-parlamentsvalet 2014. En valförrättare i Trollhättan publicerade då ett inlägg på Facebook om att de som räknat röster diskuterat de skulle ha slängt bort rösterna på SD.²¹ Det kan även uppstå diskussioner och ryktesspridning om att hela valsystemet är korrupt och att valmyndigheten är mutad och ohederlig. Denna typ av rykten kan i slutändan ge upphov till diskussioner om att valresultatet bör ogiltigförklaras.

²¹ Jansson, K. (2014, 31 maj). Rösträknarens inlägg får hård kritik. *Trollhättans tidning*.

3. Händelser relaterade till genomförandet av valet

I det här avsnittet uppmärksammas särskilda händelser som skett i samband med valet och som uppmärksammats i sociala medier.

3.1 Postnords borttappade röstsedlar

Den 26 juli lämnade SD in en pall med 225 kg kampanjmaterial till Postnord. Kampanjmaterialen skulle skickas vidare till Dalarna, men pallen tappades bort och två veckor senare var materialet fortfarande inte framme i Dalarna.²² Nyheten uppmärksammades både i vanlig media och på sociala medier. På Samhällsnytt's hemsida hade artikeln²³ om de försvunna valsedlarna delats 4 200 gånger (28 november 2018) och fått över tusen kommentarer. Vid en genomgång av ett stickprov av kommentarerna framgår det att en del av de som kommenterat hade uppfattningen att pallens försvinnande inte var något misstag, utan att det skett medvetet.

3.2 Rapporter om valfusk

Efter valet uppstod diskussioner om valfusk i flera digitala miljöer. Flertalet diskussioner handlade om att valresultatet var manipulerat eftersom SD fick ett lägre antal röster än väntat. En känd invandringskritisk Youtube-profil publicerade efter valet en film där han poängterade att det inte är rimligt att Socialdemokraterna (S) fick det stöd de faktiskt fick i valet och att SD egentligen hade betydligt mer stöd än valresultatet visade.

Redan innan valet pågick diskussioner om valfusk. SD startade en Facebookgrupp för att kunna samla rapporter om valfusk och på Flashback startades en tråd rörande tips och observationer om valfusk. Tråden på Flashback hade den 10 oktober 326 inlägg. Under valnatten började hashtaggen *#valfusk2018* användas på Twitter där personer rapporterade om sina egna erfarenheter av observerat valfusk.

3.3 Valobservatören från OSSE

Den 19 augusti 2018 rapporterade Ekot att *Organisationen för samarbete och säkerhet i Europa* (OSSE) skulle skicka två observatörer till det svenska riksdagsvalet. Observatörernas uppgifter var bland annat att se hur valsedlar placerats ut i vallokalerna.²⁴ Under valdagen publicerades i ett flertal artiklar ett uttalande av en dansk politiker som riktat hård kritik mot det svenska

²² Larsson, P. J. (2018, 9 augusti). SD:s pall med 225 kilo kampanjmaterial borta med Postnord. *Aftonbladet*.

²³ Samhällsnyttredaktionen. (2018, 8 augusti). Pall på 255 kilo med SD-valmaterial försvunnen hos PostNord. *Samhällsnytt*.

²⁴ Diamant, A. (2018, 19 augusti). Första gången: Internationella observatörer till svenskt val. *Sveriges radio*.

valsystelet. Uttalandet fångades upp av *Samhällsnytt*, *Fria tider* och *Nyheter idag* som alla publicerade artiklar^{25 26 27} om uttalandet. De tre artiklarna rapporterade att politikern som kritiserat valsystelet var en av de två valobservatörerna från OSSE.

Det visade sig dock att den danska politikern inte var en av valobservatörerna från OSSE. En talesperson från OSSE intervjuades av Sveriges radio och förtydligade att den danska politikern inte arbetar eller representerar OSSE på något sätt.²⁸ *Samhällsnytt*, *Fria tider* och *Nyheter idag* har alla förtydligat i sina artiklar att politikern inte var en av de utsända observatörerna från OSSE.

3.4 När valmyndighetens hemsida gick ner

Mitt under rådande valvaka, på valdagskvällen den 9 september så kraschade Valmyndighetens hemsida och låg nere en stund. På *krisinformation.se*, en hemsida som rapporterar om krisinformation för svenska myndigheter, rapporterades att valmyndighetens hemsida låg nere men att rösträkningen inte påverkades av detta och att valresultatet var tillgängligt i andra medier. När Valmyndighetens hemsida sedan började fungera igen hade valresultatet förändrats jämfört med hur det såg ut innan hemsidan kraschade. På sociala medier uppmärksammades händelsen och även förändringen i valresultatet. I ett flertal diskussioner påstods det att hemsidan var nere för att valresultatet skulle kunna korrigeras. Viralgranskaren²⁹ uppmärksammade fallet och publicerade en artikel³⁰ om att händelsen inte betydde att det hade valfuskats.

Valmyndigheten har efter händelsen rapporterat³¹ att rösträkningen inte påverkades av att hemsidan var nere och förtydligat skillnaden i räknat valresultat innan och efter kraschen.

²⁵ Samhällsnyttredaktionen. (2018, 10 september). Valobservatör:” Aldrig sett ett val så odemokratiskt som det svenska”. *Samhällsnytt*.

²⁶ (2018, 9 september). Valobservatör:” Aldrig sett ett val så odemokratiskt som det svenska”. *Fria tider*.

²⁷ Norström, J. (2018, 10 september). Dansk politiker:” Aldrig sett ett val så odemokratiskt som det svenska”. *Samhällsnytt*.

²⁸ Janzon, B. (2018, 10 september). Falsk information om valobservatör sprids. *Sveriges radio*.

²⁹ Viralgranskaren är en avdelning i tidningen Metro som har till uppgift att granska och analysera nyheter och internetfenomen som blir virala genom sociala medier.

³⁰ Wikén, J. (2018, 11 september). Nej, inlägg om Valmyndighetens sajtcrash bevisar inte valfusk. *Metro*.

³¹ Valmyndigheten. (2019, 19 september). Förtydligande kring resultatrapporteringen under valnatten. Hämtad 2018-12-02 från <https://www.val.se/>

4. Diskussioner om valets genomförande i digitala miljöer

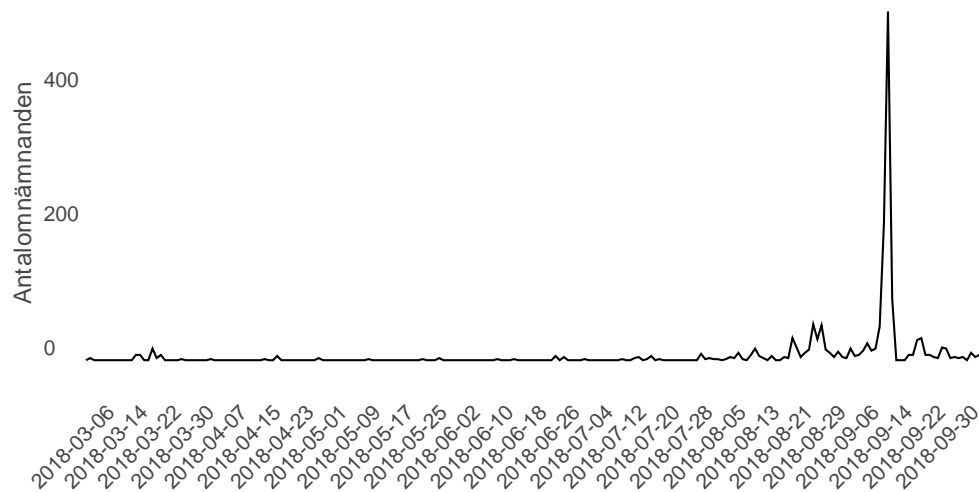
I det här kapitlet redovisas en analys av diskussioner om valets genomförande. De fem temana som analyserats är: valfusk, aktioner mot vallokaler, vilseledande information om röstning, valsedlar och opålitlig valprocess. Antalet kommentarer som faller in i de olika kategorierna skiljer sig åt mellan de olika miljöerna. Relevanta kommentarer har plockats ut enligt den metod som beskrivs i kapitel 1.2 och sedan analyserats manuellt. Eftersom urvalet av kommentarer baseras på ordlistor finns det en risk att potentiellt relevanta kommentarer inte analyserats.

4.1 Diskussioner om valfusk

På Flashback Politik: inrikes handlar flera kommentarer om valfusk. Diskussioner om valfusk startade i mitten på augusti och under valdagen ökade diskussionerna ännu mer för att sedan få sin absoluta topp dagen efter valet och sedan avta (se Figur 1). Innan valet skrivs det att om SD inte blir det största partiet är det ett bevis för valfusk. Efter valet handlar många kommentarer om valfusk men kommentarerna tar inte upp hur valfusket har gått till utan snarare om att valfusk måste ha skett på grund av resultatet. De kommentarer som indikerar hur valfusk skulle ha utförts beskriver att valsedlar gömmts eller att det har fuskats med rösträkningen. Det finns även en hel del kommentarer om vad som faktiskt är valfusk och vart gränsen för valfusk går.

I samband med diskussioner om valfusk nämns ibland också Ryssland och Putin. Det diskuteras exempelvis att det kommer att påstås att Ryssland är skyldiga för eventuellt valresultat. I flera kommentarer skrivs det att Ryssland inte kommer påverka valet men att media kommer blåsa upp nyheter om att Ryssland påverkat valet, exempelvis via trollfabriker. Om SD blir största parti förväntar sig skribenterna att media kommer rapportera om valfusk, och att Ryssland kommer att utpekas som skyldiga.

På Flashback diskuteras också om man kan importera personer från Afrika i utbyte mot att de röstar på ett visst parti för att mobilisera fler väljare. Det påstås även att S har "hjälp" dementa att rösta och försökt köpa och hota till sig röster.

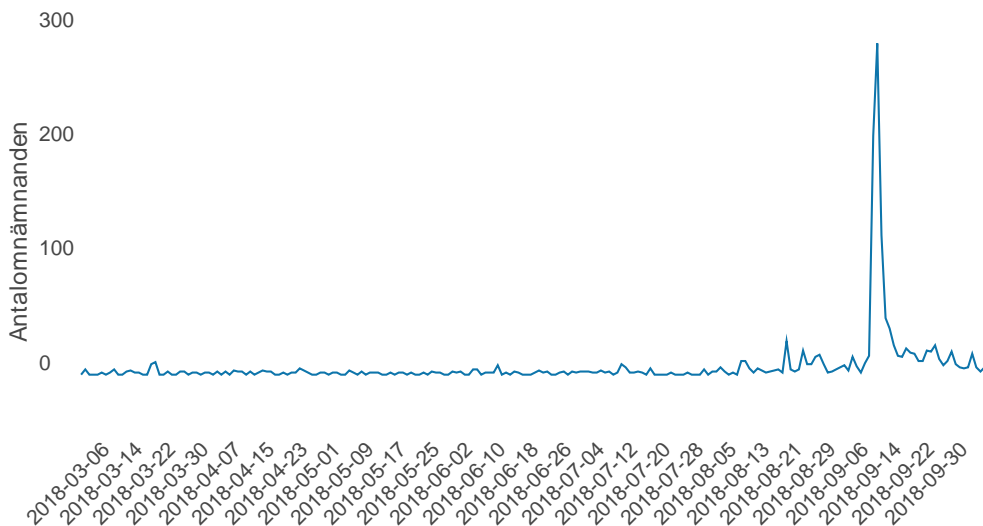

Figur 1 Antal omnämnanande om valfusk på Flashback Politik: inrikes med en tydlig topp dagen efter valet. Diskussioner om valfusk har fortsatt även efter valet.

I Nordfronts kommentarsfält förekommer också kommentarer om valfusk. En stor del av kommentarerna handlar om valfusk utan att specificera hur fuskandet skulle ha gått till. Det finns kommentarer av användare som tycker sig ha bevis för valfusk och hänvisar till att redovisade röster i tidigare val inte stämmer överens med det faktiska röstandet.

På Familjeliv finns endast ett fåtal kommentarer om valfusk. Här skrivs det om att valsedlar göms undan av både röstmottagare och valdeltagare. Det skrivs också att alla som dömts för valfusk röstar på S.

På samma sätt som på Flashback började diskussioner om valfusk redan innan valet i Samhällsnytt's kommentarsfält. Flest antal kommentarer om valfusk skrevs dagen efter valet (se Figur 2). Diskussionerna handlar om ett omfattande organiserat valfusk som anses ha genomförts av framför allt S. Skribenterna anser sig själva som offer för fuskandet. Att opinionsundersökningarna innan valet såg annorlunda ut än valresultatet ses som ett bevis på det organiserade valfusket. I vissa fall styrks den åsikten med jämförelser mellan historiska prognoser och resultat och aktuella valet. Om ett opinionsinstitut ofta har legat nära resultatet i tidigare val men avvek från det här valets resultat så ses detta som bevis på att prognosen för 2018 egentligen var korrekt och att skillnaden förklaras med valfusk. Vissa opinionsinstitut anses dock även ha påverkat valet genom att förfalska siffror för att manipulera opinionen: man tror att dessa opinionsinstitut rapporterar för låga siffror för partierna som favoriseras av Samhällsnytt, så att möjliga väljare tror att en röst på dessa partier är bortkastad.

Figur 2 Antal omnämningar om valfusk i Samhällsnyttis kommentarsfält med en tydlig topp dagen efter valet. Diskussioner om valfusk har fortsatt även efter valet.

Ett stort antal kommentarer handlar om att S använt sig av tvivelaktiga metoder där politiker ”hjälp” personer med utländsk bakgrund att rösta eller låtit ”klanledare” bestämma vad grupper ska rösta på.

4.2 Diskussioner om aktioner mot vallokaler

Av de miljöer som studeras finns det endast ett fåtal kommentarer kopplade till aktioner mot vallokaler.

På Flashback finns det kommentarer om att personer blivit angripna utanför vallokaler. Det förekommer en mängd kommentarer där det diskuteras huruvida det är lagligt eller inte att propagera utanför vallokaler. Det diskuteras hur vissa politiska grupper och nätverk kan ställa sig utanför vallokaler för att propagera, samt i vissa fall även hindra folk från att rösta. Som respons på detta uttrycks konkreta hot om att de personer som står utanför vallokalerna för att propagera ska attackeras med fysiskt våld. En kommentar beskriver även hur det förekommer valarbetare som följer med personer in i vallokalen och övervakar hur folk röstar.

I Samhällsnyttis kommentarsfält beskrivs hur en moderat politiker blivit angripen utanför en vallokal. Det påstås även att aggressiva män funnits på plats utanför vallokaler och attackerat och hotat väljare.

På Familjeliv finns inga kommentarer om aktioner mot vallokaler.

4.3 Diskussioner om vilseledande information om röstning

Inga kommentarer gällande spridning av vilseledande information om hur röstningen går till har identifierats. Däremot har det på Flashback, Familjeliv och i Samhällsnyttis kommentarsfält diskuterats huruvida röstningen borde ske elektroniskt.

4.4 Diskussioner om valsedlar

I samtliga undersökta miljöer diskuteras hur man ska gå tillväga om inte det parti man vill rösta på har valsedlar i vallokalen.

Det finns flera rapporter om att röstsedlar saknas både i förtidsröstningslokaler och i vallokaler på valdagen.

På Flashback skrivs det om när SD:s valsedlar saknades vid riksdagsvalet 2014. Vad gäller diskussioner om valsedlar och riksdagsvalet 2018 är det framförallt om att Alternativ för Sveriges (AFS) valsedlar gömts eller kastats bort. Bland annat skrivs det att AFS:s valsedlar kastats utanför vallokalen, gömts i vallokalen eller flyttats till andra ställen än där de andra valsedlarna finns. De som påstås vara skyldiga att valsedlar gömts eller plockats bort är meningsmotståndare och valförrättare. Ett vanligt sätt som beskrivs för att gömma valsedlar är när ett partis valsedlar göms under ett annat partis valsedlar.

På Samhällsnytt diskuterades möjligheter hur aktivister kan ha saboterat valsedlar för "fel" parti i förväg innan valet, till exempel genom att smeta på olja på inte uppenbara ställen, men som skulle upptäckas under räkningen och leda till att dessa röster inte räknas.

4.5 Diskussioner om valprocessen

Ett antal kommentarer på Flashback Politik: inrikes handlar om rösträkningen. Dels om att den kommer att gå till på ett felaktigt sätt men också att valsedlar kommer att försvinna. Att SD fick färre röster i verkligheten än vad opinionsmätningar visade beskrivs i flera kommentarer som ett bevis för att rösträkningen inte gått rätt till.

I Nordfronts kommentarsfält kan man läsa att ett problem med valet är de många förtidsrösterna som är lätta att manipulera. Uppmaningar till att stanna och övervaka räkningen av röster i vallokalerna för att förhindra fuskande förekommer också.

På Samhällsnytt anklagas framför allt Socialdemokrater för att på en mängd olika platser ha tagit bort röstsedlar och angivit röster som ogiltiga när de sett röster på AFS eller SD. Röstmottagarna anklagas för att byta ut alla kuvert med röster till egenvalda när röstlokalerna stängts. Dessutom läggs en stor skuld på valförrättarna som gömmer valsedlar eller manipulerar under rösträkningen - röster för "fel" parti förklaras ogiltiga, medan egentligen ogiltiga röster för "rätt" parti räknas ändå. En särskild risk för detta ser man hos handskrivna valsedlar: man tror att regler som att inte få använda förkortningar av partinamn skadar AFS, medan rösträknarna tolkar samma regler mer generöst när det handlar om regeringspartierna.

På Flashback, Samhällsnytt och Familjeliv skrivs det om att röster blir ogiltigförklarade om man skriver för hand på valsedeln, skriver för mycket text på valsedeln eller om man exempelvis ritar något på valsedeln. Det uttrycks en misstro mot att rösträknare ska läsa och kan läsa det som står på valsedeln och att rösträknarna ska ogiltigförklara röster på "fel" parti.

En kommentar handlar om att valarbetare uppmanat röstare att inte klistra igen valkuverten eftersom valarbetaren tänkt byta ut röstsedlarna senare.

4.6 Samlade diskussioner om valets genomförande

En mer översiktlig bild av diskussioner om valets genomförande som identifierats i undersökta miljöer finns i Tabell 3. Tabellen innehåller de diskussioner som identifierats. Att en händelse diskuteras behöver inte medföra att händelsen faktiskt har ägt rum.

I kommentarerna är S det parti som anklagas mest för inblandning i valfusk och de som hävdas ha blivit utsatta för valfusk är S och AFS.

Tabell 3 Olika typer av kommentarer om hot mot valets genomförande

Hot mot valets genomförande	Sammanfattning
Valfusk	<ul style="list-style-type: none"> • Riggade datorer/digital manipulation av valresultatet • Köpta röster • Partier tar valesdlar från nyligen avlidna • Partier tar dementa/sjukas röster • Partier hotar väljare för att rösta • Media förväntas skylla på Ryssland i händelse av att SD skulle bli största parti • Opinionsinstitutet påverkar opinionen med manipulerade siffror • Opinionsinstitut med korrekta historiska prognoser men fel prognos 2018 är bevis för valfusk • Asylrätten anses som valmanipulation, regeringspartierna "tar in och försörjer" framtida väljare • Journalister, tidningar eller program är partiska och svartmålar invandringskritiska partier • Vissa partier rapporteras att ha gjort någon valreklam bara på andra språk än svenska, vilket anses som ett försök att dölja partiets sanna avsikter från "riktiga" Svenskar
Aktioner mot vallokaler	<ul style="list-style-type: none"> • Upplevda attacker utanför vallokaler mot röstande på grund av politisk tillhörighet • Grupperingar utanför vallokaler som hindrar folk att gå in och rösta • Politiskt aktiva/nätverk som propagerar och demonstrerar utanför vallokaler • Uttryckta hot om att attackera politiskt aktiva/nätverk utanför vallokaler • Valarbetare som följer med personer in i vallokalen för att se till att personer röstar rätt

Vilseledande information om röstning	Har ej förekommit i det analyserade materialet.
Valsedlar	<ul style="list-style-type: none"> • Rapporter om bortslängda och gömda valsedlar i förtidsröstningslokaler och vallokaler på valdagen. Både valdeltagare och röstmottagare anses ligga bakom. • Ett vanligt sätt att gömma röstsedlar är att lägga ett partis röstsedlar under ett annat partis röstsedlar • Diskussioner om metoder att hemligt göra utlagda valsedlar ogiltiga i förväg, så att väljare av "fel" parti sedan omedvetet röstar ogiltigt • Diskussioner om att man på handskrivna valsedlar inte får använda partiets förkortningar, vilket anses leda till att röster är ogiltiga
Opålitlig valprocessen	<ul style="list-style-type: none"> • Fusk i rösträkning • Fusk med förtidsröster • Röster byts ut efter vallokalens stängts • Diskussioner om hur handskrivna valsedlar ogiltigförklaras av rösträknare • Rapporter om röstmottagare som sagt att röstningskuvert inte får klistras igen (för att senare kunna byta ut röster) • Rapporter kring röstmottagare som byter ut alla röster på "fel" parti när vallokalen stängts • Valförrättare vill inte lägga ner röster i valurnan • Valförrättare stoppar valsedlar i valurnan och bockar av någon annans namn • Valmyndigheten fuskade i sammanräknandet av rösterna • Röster för vissa partier räknas med även om röstsedlarna egentligen är ogiltiga/skadade

4.7 Hat mot politiker

Ytterligare ett hot mot valets genomförande är hat mot politiker som förekommer i digitala miljöer. Hatfulla kommentarer och kränkningar kan på sikt göra att politiker får svårare att utföra sina arbeten eller till och med väljer att sluta på grund av det obehag digitalt hat kan medföra. Hatfulla kommentarer kan också utgöra en säkerhetsrisk genom skapandet av en hätsk stämning som kan få enskilda individer att gå till handling mot politiker, till exempel genom att utföra attentat.

Det kanske inte är oväntat att politiker diskuteras inför ett val. Genom att studera hur ofta någon av de 349 riksdagsledamöterna nämns i de användargenererade texterna (Flashback-forumet, Samhällsnyttts kommentarsfält, Nordfronts kommentarsfält och Familjeliv-forumet) kan en uppfattning om hur ofta politikerna diskuteras skapas. Av de riksdagsledamöter som studerats är 56 procent män och 44 procent kvinnor. Antalet omnämningen för kvinnor respektive män visas i Tabell 4 – resultatet

är det faktiska antalet gånger någon av riksdagsledamöterna nämns med förnamn och efternamn.

Tabell 4 Antal omnämningen för olika grupper

Antal omnämningen kvinnor	Antal omnämningen män	Antal omnämningen män (utan statsminister)
7 790	44 539	22 832

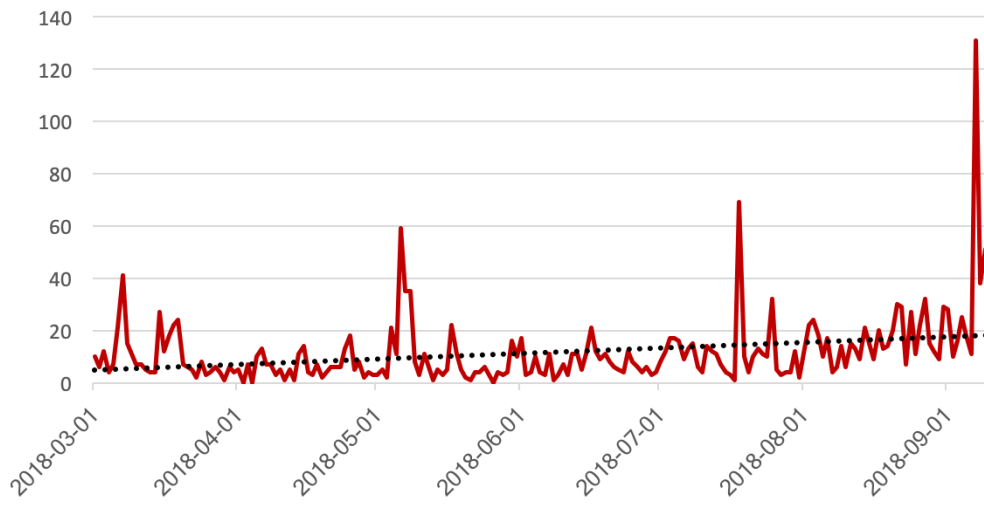
Statsministern är den i särklass mest omnämnda politikern och omnämns nästan tre gånger så ofta som den näst mest omnämnda politikern.

Även om politiker nämns i diskussioner betyder det inte alltid att politikerna är föremål för hat. För att skapa en bild av förekomsten av hat mot politiker har hat riktat mot de tjugo mest omnämnda männen och kvinnorna studerats. De 20 mest omnämnda manliga politikerna och de 20 mest omnämnda kvinnliga politikerna har fått 1898 respektive 546 hatkommentarer. Om man delar antalet hatkommentarer med antalet kommentarer så är 4,4 procent av de kommentarer som innehåller omnämningen av manliga politiker hat och 5,2 procent av de kommentarer som innehåller omnämningen av kvinnliga politiker hat. Procentuellt är andelen hatfulla kommentarer riktat mot kvinnor högre än de som riktas mot män. Liknande resultat kan man se i studien *Digitalt hat*³² där hat riktat mot sex stycken kommunstyrelseordföranden studerades. I studien visade det sig att kvinnor fick fler hatkommentarer än sina manliga kollegor. Det är dock viktigt att notera att de automatiserade tekniker som här används för att identifiera hat inte är felfria, utan i många fall missar uttryck av hat (exempelvis ironi och kreativa uttryck för hat).

4.8 Mer hat när vi närmar oss valet

För att kunna studera utvecklingen av hat mot politiker under valrörelsen har antalet hatfulla kommentarer över tid sammanställts. Att åskådliggöra förändringen är en viktig komponent i att förstå den allmänna stämningen inför valet och underlätta riskanalyser och beredskap. Figur 3 visar mängden hatkommentarer riktat mot politiker fram till valet. Det finns en ökande trend i antalet hatkommentarer ju närmare valet vi kommer.

³² Kaati, L., Akrami, N., & Pelzer, B. (2018). *Digitalt hat. Hat och hot mot kommunalpolitiker*. Sveriges kommuner och landsting (SKL). ISBN-nummer:978-91-7585-682-7.

Figur 3 Hat mot politiker fram till valet. Antalet hatkommentarer ökar närmare valet

5. Diskussion och slutsatser

I den här rapporten beskrivs en studie av hur valets genomförande diskuterats i ett antal digitala miljöer. Studien indikerar att det i diskussioner uttrycktes begränsat med konkreta hot mot valets genomförande, men att det finns en stor mängd diskussioner som handlar om valfusk och oegentligheter i valets genomförande. Den största andelen kommentarer handlar om ett upplevt valfusk, utan att specificera hur valfusket skulle ha gått till. Det är framför allt S som anklagas för att ha fuskat, men det uttrycks även misstankar mot myndigheter och olika grupper i samhället. Att diskussioner om valfusk förekommit i samband med det svenska valet har också uppmärksammats av forskarna bakom *Smearing Sweden - International Influence Campaigns in the Swedish Election 2018*³³. I studien noteras att begreppet "valfusk" förekom i stor uträkning på Twitter innan valet, något som tolkades som en koordinerad kampanj för att sprida idéer om att valet var riggat redan innan själva valdagen. Enligt studien sägs liknande taktik ha använts vid val i Frankrike och i EU-omröstningen i Storbritannien. I denna rapport visas att diskussioner om valfusk förekom även i de miljöer som studerats i denna rapport, framför allt i diskussionerna på Flashback och i Samhällsnytt's kommentarsfält. Diskussionerna om valfusk började öka innan valet, var som intensivast dagen efter valet och avtog sedan.

Svenska institutet har också studerat valet från ett digitalt perspektiv och konstaterar att tonaliteten i innehållet om det svenska valet på sociala medier är mer polariserad och negativt präglad än motsvarande diskussion om både det italienska och det finska valet.³⁴ Denna observation stämmer väl överens med den här studien där i princip alla kommentarer som studerats och handlar om valets genomförande är negativt präglade och uttrycker misstro mot både myndigheter, politiska partier och grupper. Det förekommer också en mängd negativa kommentarer som uttrycker hat mot Sveriges riksdagsledamöter.

Ett lands valadministration är av stor betydelse för upprätthållande av demokratins legitimitet.³⁵ En valprocess som inte anses vara säker eller håller en hög kvalitet kan skada medborgarnas förtroende för valresultatet. För att säkerställa ett fortsatt förtroende för valet och valprocessen är det av vikt att rapporteringar om valfusk och bristande kunskap om valprocessen tas på allvar och eventuella missförstånd klagas på ett tydligt och trovärdigt sätt. Detta kan också minska förekomsten av konspirationsteorier och ryktesspridning inför framtida val.

³³ Colliver, C., Pomerantsev, P., Applebaum, A., & Birdwell, J. (2018). *Smearing Sweden, International influence Campaigns in the 2018 Swedish Election*. London: Institute of Strategic Dialogue (ISD), London School of Economics.

³⁴ Svenska institutet. (2018). Notis eller världsnyhet (3). Stockholm: Svenska institutet.

³⁵ Choe, Y. (2015). Förtroende för Valmyndigheten i Annika Bergström & Jonas Ohlsson (red) Alla dessa val. Göteborgs universitet: SOM-institutet.

